

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/18/2025
Identifikačné číslo spisu:	6120382080
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6120382080.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: N. S., narodený XX. P. XXXX, H., X. N.V. XXXX/XX, zastúpený: MICHALÍČKA advokáti s.r.o., so sídlom v Trnave, Halenárska 18, IČO: 53 309 936, o zaplatenie sumy 2.855,55 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 13Csp/83/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 17. júla 2024 sp. zn. 21CoCsp/6/2023-143, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 17. júla 2024 sp. zn. 21CoCsp/6/2023-143 z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. júna 2023 č.k. 13Csp/83/2020-109 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok voči žalobcovi na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 1 ods. 1 a 2, § 7 ods. 1. § 9 ods. 2, § 11 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „ZoSÚ“). Z vykonaného dokazovania zistil, že sporové strany dňa 10. 02. 2015 uzavreli Zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanému úver vo výške 4.400 eur. Za poskytnutý úver sa žalovaný zaviazal zaplatiť poplatok vo výške 220 eur. Úver sa žalovaný zaviazal splácať splátkami v počte 120 a vo výške 67,91 eur, pričom sa zaviazal uhrádzať mesačne poplatok 1,66 eur za poistenie schopnosti splácať úver. Dátum prvej splátky bol dohodnutý na 16. 02. 2015, v zmluve uvedená RPMN bola vo výške 16,62 %, celková čiastka, ktorú musí klient zaplatiť bola uvedená vo výške 8.369,20 eur. Žalobca sa domáhal zaplatenia istiny s príslušenstvom z titulu, že žalovaný porušil svoju povinnosť splácať jednotlivé splátky poskytnutého úveru riadne a včas, preto ho žalobca po výzve na úhradu a upozornení žalovaného zosplatnil a žiadal na zaplatenie tak, ako je uvedené vyššie. Žalovaný žiadal žalobu zamietnuť, nesúhlasil s výškou sumy, ktorú žalobca uviedol ako plnenie zo strany žalovaného. Dňa 15. 11. 2019 vložil na úverový účet v hotovosti sumu 300 eur,

žalobca si však započítal len sumu 171,83 eur, tiež namietal, že žalobca nebol oprávnený prístup k predčasnému zosplatneniu úveru, pretože žalovaný nebol v omeškaní so splácaním úveru a že v dôsledku nesprávne uvedenej RPMN považuje úver za bezúročný a bez poplatkov. Z nesporných skutkových tvrdení ďalej zistil, že schopnosť žalovaného splácať úver žalobca zisťoval údajmi zo Spoločného registra bankových informácií a Nebankového registra klientskych informácií - preverením záväzkov žalovaného a ich splácania a následne reportom zo Sociálnej poisťovne, údajmi poskytnutými žalovaným v Žiadosti o poskytnutie úveru ako aj kreditnými a debetnými obratmi na bežnom účte žalovaného. Zo Žiadosti o poskytnutie spotrebiteľského úveru súd zistil, že žalovaný uviedol svoj príjem zo zamestnania vo výške 850 eur, výdavky neboli uvedené žiadne. Z nesporných skutkových tvrdení ako aj z prehľadov splácania súd zistil, že žalovaný na úver celkovo žalobcovi zaplatil 4.454,02 eur.

1.2. Vzhľadom na obranu žalovaného súd zisťoval existenciu dôvodov majúcich za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť poskytnutého úveru (§ 11 ZoSÚ) a zo zmluvy zistil, že táto neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 ZoSÚ, keď v zmluve absentuje správny údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Tento údaj je v zmluve uvedený vo výške 8.369,20 eur. Prepočtom ($120 - \text{počet splátok} \times 69,57 - \text{výška splátky spolu s poistným} = 8.348,40 \text{ eur} + 220 \text{ poplatkov za poskytnutie úveru} = 8.568,40 \text{ eur}$) súd zistil, že správna výška celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť je 8.568,40 eur, teda o 199,20 eur vyššia ako suma uvedená v zmluve. Zistený rozdiel vo výške 199,20 eur predstavuje súčet poplatkov za poistenie úveru ($120 \times 1,66 = 199,20$), ktoré žalobca nezahrnul do celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Súd preveriac správnosť v zmluve uvádzanej RPMN zistil, že správny údaj o RPMN je 17,38 %, v zmluve uvedená RPMN (16,62 %) je nižšia ako reálna RPMN, čo je v neprospech spotrebiteľa. Dospel preto k záveru, že takéto rozpory môžu objektívne spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku a preto možno dôvodne poskytnutý spotrebiteľský úver považovať za bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ.

1.3. Súd skúmal splnenie povinnosti zákonnej podmienky uvedenej v § 7 ods. 1 ZoSÚ „s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver“. Keď žalobca, ako sám uviedol, bral do úvahy údaje žalovaného poskytnuté v Žiadosti o poskytnutie úveru neobsahujúcej žiadne výdavky, dospel súd k právnomu záveru, že povinnosť podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ bola zo strany poskytovateľa spotrebiteľského úveru hrubo porušená, čím je podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ daný ďalší dôvod na posúdenie úveru za bezúročný a bez poplatkov.

1.4. Nakoľko žalovanému bol poskytnutý úver vo výške 4.400 eur, na ktorý tento zaplatil 4.454,02 eur, teda sumu vyššiu o 54,02 eur, nemá žalobca z titulu uzatvorenej zmluvy nárok na ďalšie plnenie zo strany žalovaného a žalobu preto zamietol. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. júla 2024 sp. zn. 21CoCsp/6/2023-143 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a vyslovil, že žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, keď súd vyhodnotil úver ako bezúročný a bez poplatkov pre viacero chýbajúcich obligatórnych náležitostí Zmluvy o úvere (absentujúce správne údaje o ročnej percentuálnej miere nákladov, a o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť), tiež dospel k záveru o hrubom porušení žalobcu pri povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ, a mal za to, že ak žalovaný zaplatil 4.454,02 eur, teda sumu vyššiu o 54,02 eur ako bola poskytnutá suma úveru, nemá nárok na ďalšie plnenia zo strany žalovaného, z ktorého dôvodu žalobu správne zamietol.

2.1. Odvolací súd sa v ďalšom vysporiadal s odvolacou argumentáciou žalobcu, či súd prvej inštancie dospel k správnomu záveru, že zmluva neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého je potrebné považovať spotrebiteľský úver, poskytnutý žalobcom žalovanému na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, za bezúročný a bez poplatkov, pre absenciu obligatórnych náležitostí takejto zmluvy, konkrétne pre absentujúce správne údaje o ročnej percentuálnej miere nákladov, a o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť (§ 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ). Ustanovenie § 11 ods. 1 a ods. 2 veta druhá ZoSÚ vymedzuje prípady, kedy sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v Zmluve o úvere absentuje správny údaj o celkovej čiastke, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, nakoľko zistený rozdiel vo výške 199,20 eur predstavuje súčet poplatkov za poistenie úveru, ktoré žalobca nezahrnul do celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť. Žalobca namietal, že ide o

nesprávne právne posúdenie veci, v súvislosti s § 2 písm. g) ZoSÚ, nakoľko celkové náklady spotrebiteľa zodpovedajú násobku počtu splátok (120) a výšky splátok (67,91 eur) a súčtu s poplatkom za poskytnutie úveru (220 eur), t.j. 8.369,20 eur. Žalobca ďalej doručil ako dôkaz úverovú zmluvu, ktorá bola uzatvorená v rovnakom období ako dotknutá zmluva a v ktorej poistenie nebolo dojednané. Z uvedeného preto podľa žalobcu vyplýva, že započítanie poistného do celkových nákladov by bolo v rozpore so zákonom, konkrétne s § 2 písm. g) ZoSÚ. V tejto súvislosti žalobca poukázal aj na Vyjadrenie Odboru ochrany finančných spotrebiteľov NBS (OFS) z 02. 09. 2019, v rámci poskytnutia súčinnosti Okresnému súdu Revúca; NBS pri preverovaní súladu výšky RPMN uvedenej v Úverovej zmluve žalobcu Prima banka Slovensko, a.s. so zákonom, konštatovala aj nasledovné: „Konštatujeme, že v obdržanej dokumentácii nie sú podklady, ktoré by nasvedčovali tomu, že uzavretie Zmluvy, resp. uzavretie Zmluvy za ponúkaných podmienok bolo podmienené pristúpením spotrebiteľa k poistnej zmluve“. Pre úplnosť dodal, že v danom prípade NBS skonštatovala aj súlad hodnoty RPMN uvedenej v Úverovej zmluve žalobcu so zákonom. Odvolací súd túto námietku nepovažuje za dôvodnú, nakoľko z výsledkov vykonaného dokazovania vyplýva, že žalovaný spotrebiteľ bol nútený pristúpiť k doplnkovej službe súvisiacej s predmetnou zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to k poisteniu schopnosti splácať úver, a to tým, že toto poistenie bolo priamo zapracované do predtlačeného textu Žiadosti o poskytnutie spotrebného úveru i do predtlačeného textu Zmluvy o úvere a z ich formulácie nevyplýva, že by spotrebiteľ mal možnosť poistenie odmietnuť. Podpisom úverovej zmluvy žalovaný potvrdil, že spĺňa podmienky poistenia schopnosti splácať úver podľa Poistnej zmluvy, VPP, OP a pristupuje k Poistnej zmluve uzatvorenej medzi bankou a poisťovňou a súhlasí s poistením v rozsahu súboru uvedeného v bode 1.2 zmluvy o úvere. Žalobca nepreukázal, vzhľadom na formulárový charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere, že uzavretie dohody o poistení, o konkrétnej platbe za poistenie, bolo nezávislé a samostatné. Žalovaný ako spotrebiteľ musel uzavrieť dohodu o poistení, aby získal úver za ponúkaných podmienok. Argument zmluvnej slobody spotrebiteľa tu nemôže obstáť, pretože takáto sloboda je len iluzórna, keďže zmluvu vo formulárovej podobe pripravoval žalobca ako zmluvný partner spotrebiteľa a s ohľadom na nepomer vo vyjednávacej sile zmluvného partnera a spotrebiteľa je zjavné, že spotrebiteľ sa len s ťažkosťou môže domôcť zmeny vopred pripravených zmluvných dojednaní. Odvolací súd preto dospel k záveru, že predmetný úver je potrebné považovať za bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ, keď spotrebiteľ nemal možnosť výberu, či sa predmetný úver poistí alebo nie. Dojednané poistné bolo súčasťou formulárovej spotrebiteľskej zmluvy, ktorej obsah ovplyvniť spotrebiteľ nemohol a pri pochybnostiach o obsahu spotrebiteľskej zmluvy platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Ak poistné bolo povinné, podliehalo výpočtu vyššie uvedenej obligatórnej náležitosti zmluvy (celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ), s absenciou ktorej sa spája sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru.

2.2. Pokiaľ ide o tvrdenia, že žalobca ako banka uzatvoril aj v čase uzatvorenia úverovej zmluvy medzi sporovými stranami množstvo úverových zmlúv s inými dlžníkmi a s totožnými podmienkami, pri ktorých si dlžníci ako spotrebiteľia nezvolili poistenie úveru a ním predložený dôkaz - úverová zmluva, ktorá bola uzatvorená v rovnakom období ako dotknutá zmluva a v ktorej poistenie nebolo dojednané a Vyjadrenie Odboru ochrany finančných spotrebiteľov NBS (OFS) z 02. 09. 2019, v rámci poskytnutia súčinnosti Okresnému súdu Revúca), odvolací súd uviedol, že odvolacia argumentácia v podobe nových skutočností a dôkazov (tzv. novoty), je prípustná len za splnenia zákonom stanovených podmienok (§ 366 CSP) a keďže žalobcom tvrdené novoty sa netýkali procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, ako ani nepreukazujú, že v konaní došlo k vadám majúcim za následok nesprávne rozhodnutie a nejde o nezavinené doterajšie nepoužitie týchto nových skutočností a dôkazov, na uvedené novoty nemohol prihliadnuť.

2.3. Z bodu 1.2 zmluvy vyplýva, že „Celková čiastka, ktorú musí Klient zaplatiť (súčet výšky Úveru a celkových nákladov Klienta spojených s Úverom) je 8.369,20 eur“; „Poplatok za poskytnutie Úveru je 220 eur“; „Poplatok za poistenie schopnosti splácať úver je 1,66 eur/mesačne“; „Výška Anuitnej splátky je 67,91 eur“; „Počet Anuitných splátok 120“. Z ust. § 2 písm. g) a h) ZoSÚ jednoznačne vyplýva, že celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, je súčet celkovej výšky spotrebiteľského úveru a celkových nákladov spotrebiteľa spojených so spotrebiteľským úverom, pričom celkovými nákladmi spotrebiteľa spojenými so spotrebiteľským úverom všetky náklady, vrátane úrokov, provízií, daní a poplatkov akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe, okrem notárskych poplatkov; do celkových nákladov patria aj

náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo, aby ho získal za ponúkaných podmienok. Z takejto definície pojmov jednoznačne vyplýva, že celková čiastka musí byť uvedená sumou, ktorá zahŕňa výšku poskytnutého úveru a všetky náklady (úroky, všetky poplatky, poistné a pod.). V danom prípade, teda mala byť celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť vyjadrená sumou 8.568,40 eur (výška celkovej platby na úhradu 69,57 eur /mesačná splátka úveru 67,91 eur + poplatok za poistenie 1,66 eur/ x 120 splátok = 8.348,40 eur + poplatok za poskytnutie úveru 220 eur), v predmetnej zmluve bola však celková čiastka, ktorú musí dlžník zaplatiť uvedená sumou 8.369,20 eur, rozdiel o 199,20 eur, ktorá suma predstavuje súčet poplatkov za poistenie úveru ($120 \times 1,66 = 199,20$ eur), ktoré žalobca nezahrnul do celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, a to napriek tomu, že do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že v predmetnej zmluve absentuje podstatná náležitosť zmluvy a to uvedenie celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť (§ 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ) a vzhľadom na chýbajúcu náležitosť v zmluve, úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov, nakoľko ide o neuvedenie takej náležitosti v zmluve, ktorej neuvedenie môže spochybniť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah jeho záväzku. Pre záver súdu, že predmetný úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov je postačujúce, ak v zmluve o spotrebiteľskom úvere chýba čo i len jedna z podstatných (obligatórnych) náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) ZoSÚ predpísaných v ust. § 9 ods. 2 ZoSÚ, nebol tu preto dôvod, aby sa odvolací súd zaoberal absenciou ďalších podstatných náležitostí zmluvy a s tým súvisiacou argumentáciou súdu i odvolateľa. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie (ďalej aj „dovolateľ“). Jeho prípustnosť vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP. Mal za to, že v procese zisťovania skutkového stavu súdov došlo k závažným pochybnostiam, ktoré majú za následok arbitrárnosť rozhodnutia. Poukázal na svoje odvolanie, v ktorom uviedol, že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Uviedol, že celková čiastka, ktorú musí klient zaplatiť a výška RPMN uvedená v zmluve je v správnej výške, pričom sa nestotožňuje s názorom súdu, že do jej výpočtu mali byť zahrnuté aj náklady na doplnkovú službu - poistenie, keď jeho nezahrnutie je v súlade s § 2 písm. g) ZoSÚ účinného v čase uzavretia zmluvy, podľa ktorého poistenie sa zarátava do celkových nákladov iba vtedy, ak spotrebiteľ musel poistnú zmluvu uzavrieť. Žalobca uviedol, že uzavretie poistenia zo strany žalovaného bolo dobrovoľné a teda nebolo podmienkou na získanie spotrebiteľského úveru alebo jeho získanie za ponúkaných podmienok a teda poplatok za poistenie úveru nemal byť zahrnutý do RPMN. Žalobca pred súdom prvej inštancie netvrdil, že bol povinný dojednať so žalovaným poistenie, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok a taktiež to nevyplývalo zo žiadneho stanoviska, prípadne výzvy súdu prvej inštancie. Na základe uvedeného žalobca počas konania bližšie nezrejmoval dobrovoľnosť poistenia, z čoho vyplýva, že nemohol ani predkladať dôkazy, nakoľko ním tvrdené skutočnosti v žalobe alebo vo vyjadrení neboli druhou stranou popreté. Súd nižších inštancií si tak sami v konaniach urobili spornými takú skutočnosť, ktorá medzi stranami sporu sporná nikdy nebola (otázka dobrovoľnosti poistenia). Súdom prvej inštancie ak pokladal podanie za neúplné, alebo mu boli okolnosti uzatvárania zmluvy v spojení s dobrovoľnosťou poistenia nezrozumiteľné mal žalobcu vyzvať na doplnenie podania. Odvolací súd sa zhodol s argumentáciou súdu prvej inštancie a žalobcom predložené dôkazy k dobrovoľnosti poistenia v odvolaní pokladal za novoty v odvolacom konaní. Preto ide aj o porušenie princípu predvídateľnosti rozhodnutia súdu.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424

CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie bolo podané dôvodne.

6. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Žalobca podal dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. V súvislosti s § 420 písm. f) CSP namietal závažné nedostatky pri procese zisťovania skutkového stavu, čo viedlo k arbitrárnosti rozhodnutia a porušeniu princípu predvídateľnosti rozhodnutia.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10.2. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými

deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

10.3. Arbitrárnosť môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlads právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplyvajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

11. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane dokazoval vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchylenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017).

12. Zásada voľného hodnotenia dôkazov zakotvená v čl. 15 Základných princípov CSP a v § 191 CSP vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovôľu, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

13. Dovolací súd v tejto súvislosti osobitne zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejma z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

14. V tomto kontexte podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavnoprocené zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018).

15. Z obsahu spisu súd zistil, že žalobca sa domáhal zaplatenia istiny s príslušenstvom z titulu, že žalovaný porušil svoju povinnosť splácať jednotlivé splátky poskytnutého úveru riadne a včas, preto ho žalobca po výzve na úhradu a upozornení žalovaného zosplatnil a žiadal na zaplatenie tak, ako je uvedené v žalobe. Žalovaný pred súdom prvej inštancie namietal, že žalobca nebol oprávnený pristúpiť k predčasnému zosplatneniu úveru, lebo nebol v omeškaní so splátkami a v dôsledku nesprávne uvedenej RPMN je úver bezúročný a bez poplatkov, a že istinu úveru zaplatil v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie žalobu zamietol, pričom vyhodnotil úver ako bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 a 2 veta druhá ZoSÚ) pre viacero chýbajúcich obligatórnych náležitostí Zmluvy o úvere (absentujúce správne údaje o ročnej percentuálnej miere nákladov, a o celkovej čiastke pre nezapočítanie poistného, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ), tiež dospel k záveru o hrubom porušení žalobcu pri povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ, a nakoľko žalovaný zaplatil sumu vyššiu o 54,02 eur ako bola poskytnutá suma úveru. Žalobca v odvolaní namietal nesprávne právne posúdenie obligatórnych náležitostí podľa § 9 ods. 2 písm. j) zákona v súvislosti s § 2 písm. g) ZoSÚ, keď započítanie poistného do celkových nákladov by bolo v rozpore s týmto ustanovením a predložil súdu listiny deklarujúce, že ako banka uzatvoril úverovú zmluvu, ktorá bola uzatvorená v rovnakom období ako dotknutá zmluva a v ktorej poistenie nebolo dojednané a Vyjadrenie Odboru ochrany finančných spotrebiteľov NBS (OFS) z 02. 09. 2019, v rámci poskytnutia súčinnosti Okresnému súdu Revúca (pričom NBS pri preverovaní súladu výšky RPMN uvedenej v Úverovej zmluve žalobcu Prima banka Slovensko, a.s. so zákonom, konštatovala aj nasledovné: „Konštatujeme, že v obdržanej dokumentácii nie sú podklady, ktoré by nasvedčovali tomu, že uzavretie Zmluvy, resp. uzavretie Zmluvy za ponúkaných podmienok bolo podmienené pristúpením spotrebiteľa k poistnej zmluve“. Pre úplnosť dodal, že v danom prípade NBS skonštatovala aj súlad hodnoty RPMN uvedenej v Úverovej zmluve žalobcu so zákonom). Odvolací súd dospel k záveru, že spotrebiteľ nemal možnosť výberu, či sa predmetný úver poistí alebo nie, keď dojednané poistné bolo súčasťou formulárovej spotrebiteľskej zmluvy, ktorej obsah ovplyvniť spotrebiteľ nemohol a pri pochybnostiach o obsahu spotrebiteľskej zmluvy platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dodal, že ak poistné bolo povinné, podliehalo výpočtu vyššie uvedenej obligatórnej náležitosti zmluvy (celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ), s absenciou ktorej sa spája sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Z definície pojmov § 2 písm. g) a h) ZoSÚ podľa odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že celková čiastka musí byť uvedená sumou, ktorá zahŕňa výšku poskytnutého úveru a všetky náklady (úroky, všetky poplatky, poistné a pod.), pričom žalobca nezahrnul poistné v sume 199,20 eur do celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť a to napriek tomu, že do celkových nákladov patria aj náklady na doplnkové služby súvisiace so zmluvou o spotrebiteľskom úvere, a to najmä poistné, ak spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo, aby ho získal za ponúkaných podmienok. Pokiaľ žalobca predložil vyššie uvedené listiny, odvolací súd ich vyhodnotil ako neprípustné novoty.

16. Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd dospel k odlišným skutkovým záverom i právnym záverom ako súd prvej inštancie, keď síce potvrdil správnosť jeho právneho záveru, že úver je bezúročný a bez poplatkov, nakoľko do celkovej výšky spotrebiteľského úveru nebolo započítané poistné a preto absentujú obligatórne náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. j) ZoSÚ, ale z iných dôvodov. Rozdiel nastal v hodnotení dôkazov pred odvolacím súdom, ktorý uviedol, že pre formulárovú zmluvu nemal žalovaný možnosť výberu, či sa predmetný úver poistí alebo nie a vyhodnotil v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľskej zmluvy, že poistné bolo povinné a práve z toho dôvodu podlieha výpočtu obligatórnej náležitosti zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. j) v spojení s § 2 písm. g) ZoSÚ). Navyše skutočnosť, že poistné plnenie malo byť súčasťou celkovej výšky úveru neboli pred súdom prvej inštancie žalovaným vôbec tvrdené (pričom platí princíp formálnej pravdy a sudcovskej viazanosti zhodnými tvrdeniami strán), súd prvej inštancie nevyhodnocoval, či poistné plnenie bolo dobrovoľné alebo nie. Bez procesnej aktivity žalovaného nemohli byť tieto skutočnosti spornými a z tohto dôvodu žalobca nemal objektívne vinu na tom, keď dôkazy na obranu proti takýmto tvrdeniam súdu nepredložil skôr a nemohlo tak ísť o novoty podľa § 366 CSP. V súlade s § 383 až § 385 ods. 1 CSP bol odvolací súd pri takýchto právnych záveroch z dôvodu potreby doplnenia alebo zopakovania dokazovania povinný nielen nariadiť pojednávanie na prejednanie odvolania, ale aj vykonať dokazovanie. Z pohľadu výsledkov konania na

súde prvého stupňa odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných (nových) dôvodoch, pričom žalovaný nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Len riadnym vykonaním dokazovania s ohľadom na potrebu doplnenia dokazovania by sa jednalo o postup odvolacieho súdu súladný so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu a v konečnom dôsledku by boli naplnené požiadavky na hodnotenie dôkazov vyjadrené v ustanovení § 191 CSP.

17. Z hľadiska § 420 písm. f) CSP došlo preto k odopretiu práva konať pred súdom v dôsledku vydania prekvapivého rozhodnutia nielen súdom prvej inštancie, ale aj odvolacieho súdu, ktorý bez vykonaného dokazovania prehodnocoval skutkový stav pred súdom prvej inštancie a na základe nových dôvodov (len) mechanicky a nesprávne potvrdil jeho rozhodnutie cez chybnú aplikáciu inštitútu odvolacích novôt a žalobcovi tak odoprel právo na spravodlivé prejednanie veci a predloženie dôkazov na svoju obranu.

18. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť. Preto dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.